

พิสมัย ยกย่อง 2550: ประสิทธิภาพต่อการผลิตพืช สักยภาพในทางปฏิบัติและในเชิงเศรษฐกิจ
ของปุ๋ยอินทรีย์น้ำ ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต (การใช้ที่ดินและการจัดการทรัพยากรธรรมชาติ
อย่างยั่งยืน) สาขาการใช้ที่ดินและการจัดการทรัพยากรธรรมชาติอย่างยั่งยืน โครงการสหวิทยาการ
ระดับบัณฑิตศึกษา ประธานกรรมการที่ปรึกษา: ศาสตราจารย์เกียรติคุณ ปิยะ ดวงพัตรา, Ph.D.
166 หน้า

งานวิจัยเชิงสำรวจเพื่อศึกษาประสิทธิภาพของปุ๋ยอินทรีย์น้ำต่อการให้ผลผลิต ผลตอบแทนทาง
เศรษฐกิจจากการปลูกข้าวและศักยภาพในการผลิตปุ๋ยอินทรีย์น้ำด้วยตนเอง การจัดหาปุ๋ยอินทรีย์น้ำ
จากแหล่งภายนอก ศึกษาในพื้นที่ 3 ตำบลของอำเภอเมือง จังหวัดสระบุรี

เกษตรกรในพื้นที่ศึกษาส่วนใหญ่มีอายุค่อนข้างสูง มีระดับการศึกษาต่ำ มีกรรมสิทธิ์ในที่ดินเป็น
ของตนเองโดยมีขนาดพื้นที่ทำนาเฉลี่ย 20-40 ไร่ มีแรงงานในครัวเรือนเฉลี่ย 2 คนต่อครัวเรือนและมี
แหล่งเงินเชื่อเพื่อการลงทุนจากภายนอก ส่วนใหญ่ทำนาแบบนาหว่านโดยใช้ข้าวพันธุ์ดี มีการใช้ปุ๋ยและ
สารเคมีเพื่อป้องกันกำจัดศัตรูพืชและเก็บเกี่ยวผลผลิตโดยใช้เครื่องจักรทั้งหมด

ประสิทธิภาพของปุ๋ยอินทรีย์น้ำต่อการเพิ่มผลผลิตข้าวขึ้นอยู่กับวิธีการใช้ปุ๋ยทางใบเป็นสำคัญ
การใช้ปุ๋ยเคมีร่วมกับปุ๋ยอินทรีย์น้ำเพื่อช่วยลดสลายฟางข้าวและฉีดพ่นทางใบให้ผลตอบแทนทางเศรษฐกิจและ
ผลตอบแทนสัมพัทธ์สูงกว่าการใช้ปุ๋ยเคมีเพียงอย่างเดียวและการใช้ปุ๋ยเคมีร่วมกับปุ๋ยอินทรีย์น้ำเพื่อลด
สลายฟางข้าว เกษตรกรส่วนใหญ่มีศักยภาพในการผลิตปุ๋ยอินทรีย์น้ำด้วยตนเองในระดับปานกลางถึงสูง
มีศักยภาพในการจัดหาปุ๋ยอินทรีย์น้ำจากแหล่งภายนอกในระดับสูง และมีศักยภาพในระดับปานกลางใน
การใช้ปุ๋ยอินทรีย์น้ำเพื่อลดสลายฟางข้าวและฉีดพ่นทางใบ

ในทัศนคติของเกษตรกรที่ศึกษา วัตถุประสงค์ที่ใช้ในการผลิตปุ๋ยอินทรีย์น้ำหาง่ายในท้องถิ่น ขั้นตอน
การผลิตง่าย ไม่ยุ่งยาก สิ่งจูงใจในการเลือกใช้ปุ๋ยอินทรีย์น้ำของเกษตรกรคือการชักนำของเพื่อนบ้านและ
การแนะนำส่งเสริมของหน่วยงานราชการ แต่เกษตรกรยังประสบปัญหาเกี่ยวกับวัสดุและอุปกรณ์ที่ใช้ผลิต
ได้แก่ กากน้ำตาลและถังหมักที่มีราคาแพงและหาซื้อยาก อีกทั้งวัตถุประสงค์ในการผลิตต้องใช้ในปริมาณมาก
และยังมีเกษตรกรบางส่วนที่ยังไม่มีความเชื่อมั่นในคุณภาพของปุ๋ยอินทรีย์น้ำ ส่วนผู้มีส่วนเกี่ยวข้องใน
การแนะนำส่งเสริมจากองค์กรต่างๆ มีข้อคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดหาปุ๋ยอินทรีย์น้ำของเกษตรกรจากแหล่งภายนอก
ว่ามีความสะดวกมากกว่าการผลิตปุ๋ยอินทรีย์น้ำด้วยตนเอง เนื่องจากแรงงานในครัวเรือนมีน้อยและค่าจ้าง
แรงงานมีราคาแพง และการใช้ปุ๋ยอินทรีย์น้ำควรใช้ควบคู่กับปุ๋ยเคมีในอัตราและสัดส่วนที่เหมาะสมเสมอ

ลายมือชื่อนิสิต

ลายมือชื่อประธานกรรมการ

20 / ๖๓. / 50